

Kurumsal Yönetimlerde Finansal ve Etik Kararlar

İhsan GÜLAY *
Belis GÜLAY **

Öz

Ticari hayatta faaliyet gösteren tüm kurumsal şirketlerin temel amacı, toplumun gereksinim duyduğu mal ve hizmetleri karşılamakla birlikte şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlayacak gerekli getiriye ve ticari itibarı sağlamaktır.

Kurumsal şirketlerin marka değerini koruma ve yükseltmeleri şirket stratejilerinin doğru tanıtım algılamasının yapılmasıyla mümkündür.

Kurumsal yönetimler bu algılamayı etik değerler üzerinden yaygın ve doğru yöntemleri halinde marka değerlerinin korunmasını ve sürdürülebilirliğini sağlayabilirler.

Küreselleşen iş dünyasında 1997 yılında Uzak Doğu'da başlayan ve tüm Dünya'yı sarsan skandallardan sonra, Amerika'da, Avrupa'da yaşanan şirket skandalları kurumsal yönetim ilkelerinin yazılımını ve uygulanmasını gerekli kılmış, başta ABD olmak üzere birçok yeni yasal düzenlemelerin çıkarılmasını zorunluluk haline getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, finansal kararlar, etik değerler, skandallar, Merkez Bankası

Ethics And Financial Decisions in Corporate Governance

Abstract

The main purpose of the entire enterprise companies that operate commercial life of the community need to meet the goods and services necessary to ensure the sustainability of the company activities and business reputation is to return.

Preserving and enhancing the brand value of corporate companies making detection possible with the right promotional strategies.

Corporate management of this common perception of ethical values and brand values into the correct method can provide protection and sustainability.

Globalized business world in 1997 in the Far East began and all the world-shaking scandals in the United States, Europe experienced in the corporate scandals of corporate governance software and implementation necessitated, including the USA many new regulations removal of the obligation has become.

Key Words: Globalization, Financial Decisions, Ethics, Scandals, The Central Bank

* Yrd. Doç. Dr., Maltepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ihsangulay@maltepe.edu.tr

** Arş. Gör., Maltepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, belisgulay@maltepe.edu.tr

Giriş

Günümüz dünyasında şirketlerin; küresel ticari rekabetin gelişmiş teknolojilerle yeni pazarlar bulma strateji ve politikalarını gerçekleştirmesi güvenilir kurumsal yönetimin varlığıyla mümkün olabilecektir.

Kurumsal Yönetim (Corporate Governance) kavramı ve ilkeleri kamu idareleri ve özel sektör girişimcileri tarafından gelişmiş ülkelerin uyguladıkları etik kurallar ışığında revize edilmesi gittikçe önem arz eden bir olgu haline gelmiştir.

1997 yılında Uzak Doğu ülkelerinde başlayıp, Amerika'da; Enron, World.com, Avrupa'da; Parmalat ve Siemens skandallarıyla kurumsal yönetimin, ekonomik, sosyal, siyasi ve ticari hayattaki önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur.

Şirketlerin hissedar korumasının büyük ortaklar nezdinde küçük hissedarların sömürülmemesi, tüm hissedarların, paydaşların eşit muamele görmesi ve bilgilendirilmesinin, şeffaflığın, hileli finansal raporların yapılmayıp, genel kabul görmüş mali rapor ve kriterlerle kamuoyunun aydınlatılmasının şirketlerin ulusal ve uluslararası piyasada güven duyulması bakımından vazgeçilemez bir kriter haline gelmiştir.

Dünya ekonomisinde yaşanan küresel krizler ile küresel ekonomilerde geleceğe dönük risklerin ve belirsizliklerin artmasıyla kurumsal yönetim hissedarlarının sömürülmemesine yönelik başta Amerika Birleşik Devletleri'nin 2002 yılında çıkardığı Sarbanes – Oxley Yasası olmak üzere birçok ülke ve kuruluşlar tarafından çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Ayrıca kurumsal yönetim ilkelerinin yenilenerek kalıcılığının ve uygulanabilirliğinin sağlanması konusunda ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü (OECD) ve dünya bankası da bu uygulamalara büyük katkı sağlamıştır. (bkz. <http://www.yenittk.com/tr/>)

Türkiye'deki bazı büyük şirketler de bu gelişmelere kayıtsız kalmayıp, kurumsal yönetim ilkeleriyle ilgili bir dizi kararlar alarak ilan etmişlerdir. Ayrıca sermaye piyasası kurulunun kurumsal yönetim ilkelerini yayınlaması ve TÜSİAD'ın konunun önemini kabullenerek bir çalışma grubu kurması, artık Türkiye'de kurumsal yönetim ilkelerinin ve iş etiğinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu gelişmeler göstermiştir ki; gelişen ve değişen bu yenedünya düzeninde kurumsal yönetim ilkeleriyle ilgili olarak yapılan çalışmaların yeni gelişmeler çerçevesinde yeni çalışmaları gerekli ve zorunlu kılacağıdır.

Çalışmamızın birinci bölümünde kurumsal yönetim ilkeleriyle etik ve ahlak kavramlarının anlamsal tanımlamalarına açıklık getirilerek, çalışma ve sosyal yaşamdaki gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Dünyada yaşanan şirket skandallarının sebep ve sonuçları değerlendirilerek kurumsal yönetim ilkelerinin uygulamaya geçirilmesine yönelik çıkarılan yasalar ve düzenlemelere yer verilmiştir.

İkinci bölümde finansal piyasalarda güven kazanmış kurumsal şirketlerin küresel ekonomik istikrarının sağlanmasına dış ticaretleriyle birlikte ülke ekonomilerinin gelişmesindeki ve büyümesindeki önemine değinilmiştir.

Üçüncü bölümde merkez bankalarının aldıkları kararların finansal piyasalardaki önemine değinilerek, özellikle ABD gibi gelişmiş ülkelerin merkez bankalarının geleceğe yönelik kararlarının kurumsal piyasalar tarafından dikkatle izlenmesinin önemine değinilmiştir.

1- Kurumsal Yönetim ve Etik

Günümüzde Ahlak kavramı ile etik kavramını birbirinden ayıran kesin çizgiler bulunmamakla birlikte içiçe geçmiş iki kavram olarak, sosyal yaşamda ve çalışma hayatında kullanılmaktadır. (Filizöz'den akt. Sabuncuoğlu, 2011: 12) Literatür araştırmasına bakıldığında her iki kavramın birbirinin yerine kullanılmasındaki temel etkenin iki kavramın tanımlanmasında ve yorumlanmasında benzerliklerinin çok fazla örtüşmesidir. Latince “ethics”, Yunanca “ethikos” kelimelerinden türemiş olan etik, karakterle ilgili olmakla birlikte, davranış bilimi olarak da belirtilebilir. Esas itibarıyla etik, savunulmaya hazır iyi, kötü, doğru, yanlış kavramlarını sistematize etmeyi kapsamaktadır. (Filizöz'den akt. Sabuncuoğlu, 2011: 2)

Etik kavramı; iş hayatında, sosyal yaşamda, siyasi platformda, akademik dünyada, bürokraside, sivil kuruluşlarda popülerleşen ve bir kullanım değeri kazanarak yorumlanmaya, yaygınlaşmaya başlamıştır. Aynı zamanda sosyal bilimlerin inter –

disipliner ve multi-disipliner niteliği itibarıyla farklı sosyal bilim disiplinlerinde etğin hem ortak, hem de farklı boyutlarının olduğu görülmektedir. (Konuk ve Bayram, 2009: 8)

Türkçedeki sözlük anlamına bakıldığında etik kelimesinin töre bilimi, ahlak bilimi; ahlakla ilgili olan, ahlak kelimesinin anlamı ise; toplum içinde yaşayan insanların uymak zorunda oldukları davranış biçimleri, kuralları, iyi nitelikleri tanımlayarak, etik ile ahlak arasındaki benzerlikten, güçlü bir bağlantının ortaya çıktığı görülmektedir. *Bu anlamla etik; ahlaki meselelerin incelediği bilim dalı olup; teoloji bilimi dini nasıl inceliyorsa, etik bilimi de ahlaki incelemektedir.* (Marangoz, 2012: 68)

Ahlakı toplumsal yaşamda insan yaşamını değerli kılan kurallar bütünü olarak almak gerekir. İnsanların davranış ve kararlarında ahlakın temel ilke ve değerlerine göre neyin iyi, neyin kötü, neyin doğru, neyin yanlış olduğu, nasıl davranılması ve yaşanmasını, yazılı olmayan çalışma ve sosyal hayatın pratiğine yansıyan kurallar bütünüdür. Bu kurallar, başka bir deyişle doğru ve yanlışın ne olduğu konusundaki algılamalar toplumların yaşam tarzlarına dini inançlarına, kültürlerine göre değişkenlik gösterebilir.

Doğru ve yanlışın algılanmasında iki karşıt görüş ortaya çıkmaktadır. Bir tarafta evrensel etik değerlerin varlığı, diğer tarafta karar alıcıların fikirleri çerçevesinde oluşan görüş (relativizm) (Ural, 2003: 5) bir toplumda, dini ve kültürel inanış ve değerlere göre etkisel olarak algılanan olgu diğer kültürde etkisel olmayabilir. Bir tarafta etik değerlere uymayan davranış biçimi ve kararlar, diğer tarafta etik olarak kabul görmüş olabilir. (Ural, 2003: 5)

Etik ve ahlak kavramları arasında birbiriyle örtüşen yakın bir ilişki olması, iş hayatında ve sosyal yaşamda birbirinin yerine kullanılması, 1997’lerde Uzak Doğu’da başlayıp tüm dünyaya dalgalar halinde yayılan finansal kriz ve sonrasında gelişmiş ülkelerde ortaya çıkarılan şirket skandallarının, kurumsal yönetim ilkelerinin etik kuralları dikkate alarak yazılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Amerika’da Enron, Avrupa’da Parmalat, Almaya’da Siemens ve VW skandalları şirket yönetimlerinin etik olmayan uygulamaları ve çıkar çatışmaları, skandalların temel nedeni olarak gösterilmiştir. Bu skandallar sonrasında kurumsal yönetim ilkelerinin yazılmasına ABD’de 2002’de Sarbanes – Oxley yasası çıkarılarak başlanmış ve kurumsal yönetimlerin oluşumuna yönelik düzenlemelerin uygulaması başlamıştır. (Kula, 2006: 12)

Kurumsal yönetim ilkelerinin yazılmasına bununla ilgili olarak Sarbanes-Oxley gibi yasaların çıkarılıp, yeni düzenlemelerin yapılmasına çeşitli nedenler gösterilmiştir.

Ancak yukarıda belirttiğimiz küresel dünya ticaretinde isim yapmış, saygınlığı ve kredibilitesi olan Amerika ve Avrupa kökenli bu şirketlerin skandallarında yatan bazı temel faktörlere rastlanmaktadır. Bunlar genel anlamda yöneticiler ile hissedarlar arasındaki çıkar çatışmaları, kontrol edici hissedarlar ile azınlık hissedarlar arasındaki çatışmalarının yanısıra, hileli finansal raporlamalar ve hissedarları aldatıcı, yalan ve hileli bilgilendirmelerden kaynaklandığı ortaya çıkarılarak yazılı ve görsel basında uzun bir süre yer almıştır. Halen günümüzde bu skandallar sıkça konuşulmakta ve örnek gösterilmektedir.

Esas itibariyle kurumsal yönetime bir tanımlama getirecek olursak; yatırım gelirlerinin yani şirket varlıklarının şirketi yönetenlerce hileli raporlarla çalınmasına, sömürülmesine karşı yatırımcılara kontrol gücü veren mekanizmalar bütünü olarak tanımlamak gerekir. (Kula, 2006: 172)

Hileli, aldatıcı, finans ve muhasebe raporları yeni birşey olmayıp eskiden beri çeşitli yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen, hissedarları, paydaşları sömüren kasıtlı ve bilinçli eylemlerdir.

Başta ABD 'de Enron, world.com, İtalya'da Parmalat, Almanya'da Siemens v.b. skandalları olmak üzere diğer skandalların ortaya çıkarılması, yüzlerce şirketin, kamu kurumlarının kar amacı gütmeyen işletmelerin gerçeği yansıtmayan aldatıcı muhasebe kayıtlarının ve hileli analizlerin hazırlanarak işleme konulmasının ortaya çıkarılmasını sağlamış, bu da iş dünyasında kurumsal yönetim ilkelerinin yazılımını ve gerekliliğini zorunlu hale getirmiş ve günümüzde uygulanmasına özenli şekilde başlanmıştır. (Özdemir ve Özkul, 2010: 67)

Uluslararası iş dünyasında güven kazanmış kurumsal yönetim şirketleri, yalnızca kendi şirketlerinin büyümesine ve gelişmesine değil, kendi ülke ekonomilerinin istihdam arttırıcı, üretime ve ihracata dayalı gelişmesi ve büyümesine de katkı sağlamış olurlar.

Bu bağlamda; gerek hissedarların haklarında ve gerekse tüm şirket varlıklarının korunmasında güvenilir profesyonel yöneticilerin, yönetim kurulu ve denetim kurulu gibi yetkili organların seçimine özen gösterilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu organların

seçiminde genel kurul katılımcılarına da büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. (Kula, 2006: 49)

Şirket denetimde açık, şeffaf, mali raporlarına itibar edilir, çoğunluk hissedarların, azınlık hissedarlara hakimiyet kurmadığı, varlıkların korunduğu bir kurumsal yönetimin finansal piyasa istikrarına; yatırıma ve ekonomik büyümeye katkısının çok fazla olacağı gibi toplumun yüksek refah seviyesine ulaşmasına da katkı sağlayacağı açıktır. (Kula, 2006: 49)

2- Dış Ticaret ve Etik Kararlar

Dış ticaretin ekonomik kalkınma üzerinde önemli ve olumlu etki yarattığını ve 19.yüzyılda dünyadaki birçok yerleşim yerlerinde “kalkınma motoru” rolü oynadığı savunulmuştur. (Öztürk, 2009: 118) Dış ticaret özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından, ülke ekonomilerinin kalkınmasında önemli ve etkili rolü vardır.

Dış ticaretin gelişmesi; ülkelerin sadece ekonomik kalkınmaları, ulusal refah seviyelerinin yükselmeleri küresel ticaretteki paylarını arttırmaları değil, siyasal ilişkileri, küresel ekonomik istikrarı ve güvenliği ile de yakın ilgilidir. (Öztürk, 2009:1) Ülkeler arasında ticaretin artması, ticari rekabetin karşılıklı bir saygınlık içerisinde, ticari etik kurallara göre yapılması o ülkenin saygınlık düzeyinin de artmasını sağlayacaktır. Uluslararası barış ve güvenliğin olması, küresel ticareti ve doğal olarak ülkelerin ekonomik kalkınmalarını arttıracaktır.

Yenidünya düzeninde ülkelerin dış ticaretlerinin gelişmesine katkı sağlayan mal ve hizmet ihracatlarının uluslararası pazarda talep bulma stratejilerine ulaşmaları sadece “ulusal” anlayışla ele alınarak planlanması yeterli bir yaklaşım olmayıp, küresel boyutta ele alınarak şekillendirilmesi günümüzde bir zorunluluk haline gelmiştir. (Ulaşan ve Erişen Türkiye, 2009: 11)

Ekonomik kalkınmanın sağlanması ülke içinde üretilen mal ve hizmetlerin, uluslararası pazarda talep bulmasıyla, ihracatlarını arttırmasıyla mümkün olacaktır. Ülkeler, üretmiş oldukları mal ve hizmetlerin ulusal talebi karşılamasından artan kısmı ihraç ederek, ülkelerinin dış ticaret gelirini yükseltmek isterler. Aynı zamanda kendilerinin üretmedikleri ürünleri de yabancı ülkelere ithal ederek toplumsal ihtiyacı, talebi karşılama yoluna giderler.

Adam Smith'in, 1776 yılında yazmış olduğu "Ulusların Zenginliği" adlı kitabında mutlak üstünlük teorisini savunarak Merkantalistlerin görüşüne karşı çıkmış, serbest ticaretin dünya ülkeleri için en doğru politika olduğunu savunmuştur. (Öztürk, 2009: 14)

Adam Smith'e göre dış ticaret; bir ülkenin doğal ekonomik gelişmesiyle uyum gösteriyorsa faydalı olacağını, bir ülkenin fazla ürettiği mallara pazar bulması, dışarıdan alacağı daha ucuz bir ürünü içeride üretmesi gerektiğini savunarak, iş bölümüne verdiği önemi ortaya koymuştur. (Öztürk, 2009: 14) Burada esas olan, dış ticaret dengesini sağlamayı amaçlamaktır. İhracata dayalı yerli katma değerın yükseltilmesi ve küresel üretimin değer katmanlarının daha üst seviyelere çekilerek, sanayi sektöründe hizmet veren kurumsal şirketlere devletin desteğinin artırılması, ihracat gelirlerinin artışına katkı sağlayacaktır.

Toplumsal refahın artmasında ülkelerin ithalatlarından daha çok, ihracatlarının gerçekleşmesiyle sağlanması önemli faktör olarak görülebilir. Bu da üretim faktörlerinin küresel pazarda talep yaratmasıyla mümkün olabileceğinden, ürünün kalitesiyle birlikte ulaşım sistemlerinin çeşitliliği ve gelişmişliği de bu talebin yaratılmasında önemli yer tutacaktır. Çünkü; zamandan tasarruf uluslararası ticaretle uğraşan kurumsal şirketler için önemli bir maliyet unsurudur.

3- Merkez Bankası Kararlarının Kurumsal Şirketler Üzerindeki Etkisi ve İşletme Etiği

Küreselleşme ve demokratikleşme dinamikleri arasında gelişen ve değişen yenedünya düzeninde işletme etiği kavramı önemli bir yer tutarak, işletme etiğinin ve etik pazarlamanın ulusal ve uluslararası ticaretteki baskıcı rekabet yarışında en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Küreselleşen iş dünyasında işletme etiği kavramı, önemli bir noktaya gelerek yeni markalar yaratma ürünün marka değerini yükseltme anlamında ulusal ve uluslararası iş çevrelerinin güvenini ve desteğini kazanması bakımından son derece önemlidir. Müşterilerin çağdaş yaşama uygun, güvenilir mal ve hizmet beklentileri toplumsal duyarlılığı üst seviyelere çekmiştir. (Sabuncuoğlu, 2011: V)

Dünyada teknoloji devrimi yaşamakta, hergün yeni ürünler ve markalar piyasaya sunulmakta, kısa bir süre önce üretilmiş bir ürüne alışılmadan hemen sonrasında yeni çıkan bir ürün, bir önceki ürünün eski ürün olarak raflarda yer almasına neden olmaktadır.

Üretimin evrenselleşmesi, uluslararası ticaretin, ilişkilerin küreselleşmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu da küresel ticaretteki rekabet yarışını baskı altında tutarak, finansal piyasa hareketlerinin kontrolünü zorunlu kılmıştır. Buna finansal piyasa aktörleri de dahil olarak, artık ülkeler sadece kendi ekonomik verileriyle yetinmeyip, özellikle ABD gibi gelişmiş ülke ekonomilerinin finansal hareketlerini, kararlarını anlık olarak izlemek durumunda kalmışlardır.

Amerika Merkez Bankası (FED) ‘nın almış olduğu finansal kararlar tüm küresel finans piyasalarını etkilemekte, bundan başta az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri etkilenmektedir.

Genellikle uluslararası ticarete isim yapmış büyük kurumsal şirketler ABD başta olmak üzere gelişmiş ülke kökenlidirler. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankasının (FED) almış olduğu kararlar kurumsal şirketlerin nerede, ne zaman, hangi ülkede yatırım yapacakları konusundaki kararlarına yön vermektedir.

Çok uluslu şirketlerin dünya çapında yaygın oluşu bu şirketlerin kendi ülkeleri dışındaki kur, enflasyon, faiz ve varlık alımları gibi finansal hareketleri yakından takip etmelerini, yapacakları yatırımlara karar vermeleri bakımından önemli olmaktadır.

Uluslararası finansal piyasalar, çok geniş kitleleri, çok uluslu şirketleri yakından ilgilendiren ve takip edilmesi gerektiren bir konudur. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin özellikle ABD ve Avrupa Merkez Bankalarının almış oldukları kararların sonuçları tüm küresel piyasaları etkilediğinden diğer ülkelerin Merkez Bankaları bu kararları doğal olarak takip ederek yeni pozisyonlar almak durumunda kalırlar.

ABD Merkez Bankası (FED)’nin ABD’de yaşanan finansal küresel kriz nedeniyle olumsuz yönde etkilenen ekonomilerini düzeltmek adına bir dizi kararlar alıp piyasaya büyük miktarda likitide vererek, varlık alımı programını başlatmıştır.

ABD Merkez Bankası, bu kararıyla başta ayda 45 milyar ABD doları tahvil alımına başlamış, sonrasında bunu artırarak 85 milyar ABD dolarına çıkarmıştır. Bunun altında yatan temel gerekçeyi Kasım 2012 tarihinde %7.7 seviyesinde bulunan işsizliğin, % 6,5 seviyelerinin altına çekmek enflasyon ve diğer ekonomik kriterlerin belli düzeye gelinceye kadar tahvil alım programına devam ederek, bu yöntemle bozulan ekonomilerinin düzelebileceğini açıklamıştır. (bkz. <http://www.mahfiegilmez.com>)

Bu karardan gelişmekte olan ülkeler kadar önemli ölçüde Türkiye de etkilenerek, finansal piyasalar hareketlenmiş, hatırı sayılır ölçüde ülkeye döviz ve yabancı sermaye girişini sağlanmıştır. TL kuru 1,75 ABD doları seviyelerine kadar gerilemiştir. ABD’de tarım dışı istihdam ve işsizlik başvurusu verilerinin beklentilerden daha iyi gelmesi, işsizliğin 6.5 seviyelerinin altına gerilemesi ekonomide belirgin bir düzelmeye göstergesi kabul edilerek, ABD’nin iki yılı aşkın bir süredir uygulamakta olduğu tahvil alımı programını (Ayda 85 milyar ABD doları) etaplar halinde 10 milyar ABD Doları azaltımına gidilerek 2014 yılı Ekim ayında varlık alım programının tamamıyla sonlandırılması, ABD Merkez Bankası Başkanı tarafından açıklanmıştır.(bkz. <http://www.hurriyet.com.tr>)

2014 yılı ikinci çeyreğine kadar ABD ekonomisindeki düzelmeler, üretim verilerinin iyi gelmesi, işsizliğin programlanan düzeylere gerileme trendinin devam etmesi, tahvil alım azaltımının kesintisiz devam etmesini sağlamıştır.

Bu sonuçtan piyasalar memnun olmasada, bu yeni karara yönelik yeni pozisyonlarıyla durumlarını devam ettirmişlerdir. Bu durumdan Emtia fiyatları başta altın olmak üzere etkilenmiş, altının ONS fiyatı 1900 ABD dolarından düşüşe geçerek, Haziran 2014 tarihi itibarıyla 1300 – 1320 ABD doları seviyesine kadar gerilemiştir.

ABD’nin tahvil alım programını etaplar halinde azaltma kararı, ABD Dolarını, Türkiye’deki iç ve dış dinamiklerin etkisiyle de TL karşısında 2,39 ‘lar seviyesine kadar yükseltmiştir.

Yaşadığımız bu yenedünya düzeninde uluslararası finansal hareketler bazı çok uluslu şirketleri yakından etkilemektedir. Uluslararası finansal serbestleşme ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler bu dış etkileri daha da artırmaktadır. Belirtmek gerekir ki uluslararası finansal hareketlerin etkisini arttıran temel unsur bu hareketlerin arkasındaki uluslararası sermaye akımlarıdır. (Seyidoğlu, 1994: 3)

Bu finansal hareketlilik ışığında, Türkiye’deki döviz kurlarındaki artan oranlı yükseliş, özellikle dış ticaret bağlantısı olan kurumsal şirketleri zor durumda bırakmış, işleri gereği ithalat yapma zorunluluğu içinde olan şirketler yapmış oldukları sözleşmelerle yüksek bedeller ödeyerek, kur artışı nedeniyle beklenmeyen bir yüksek maliyete katlanmak durumunda kalmışlardır.

T.C. Merkez Bankası başlangıçta bu duruma sadece döviz satımı şeklinde müdahalede bulunması yeterli olmayıp; döviz kuru artışındaki yükselişi durduramamıştır.

Merkez bankası kurun yükselmesine zamanında müdahale etmeye geç kalmış, beklenen ve yapılması gereken faiz arttırımın zamanında yapmayarak sözlü müdahalelerle yetinmiştir.

Sonrasında artan kurun 2.39 ABD doları seviyesine gelmesiyle, bir gecede Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası para politikası kurulu toplanarak 350 - 400 baz puanlık faiz yükseltimiyle piyasaya geç de olsa müdahale etmiştir. Temmuz 2014 tarihi itibariyle kur 2.10 – 2.13 ABD doları seviyesinde finansal piyasalarda işlem görmeye başlamıştır.

Ülkelerin merkez bankası başkanlarının söylemleri, toplantıları, kararları, finansal piyasalarca yakından takip edilir. Günlerce öncesinden ne söyleyecekleri üzerinden yorumlar yapılır hatta olası söylemleri tahmin edilerek, öncesinde finansal pozisyonlar alınır.

Merkez bankasının ve başkanlarının geleceğe yönelik söylemleri ülke ekonomileri kadar uluslararası ticaretle uğraşan girişimcilerin geleceğe yönelik finansal kararlarını da doğrudan etkilemektedir. Yapacakları yeni yatırımları, bunlarla ilgili sözleşmeleri ona göre düzenler veya revize ederler.

Bu nedenle Merkez Bankası başkanlarının finansal piyasaları etkileyecek söylemlerinde çok dikkatli olmaları ve geleceğe yönelik özellikle döviz kuru bağlamında bir değer göstermeme konusunda hassas olmalıdırlar.

Ancak; T.C. Merkez Bankası, başarılı bir yönetim sergilemesine rağmen, 2013 yılı ortalarında tüm piyasaları etkileyecek bir yorumda bulunarak, 2013 yılı sonunda ABD Doları karşısında TL'nin 1.94 seviyesinde olacağını basın önünde açıkça taahhüt edercesine beyanda bulunmuştur. Bu beyan üzerine yatırımlarını, özellikle de yurtdışı ithalat ve ihracat bağlantısı olan yatırımcıların mevcut pozisyonlarını muhtemel kur üzerine bina ederek yeniden revize etmişlerdir. Ancak; ABD doları TL karşısında, 2.39 seviyesine kadar çıkarak, yılsonunu 2,13 ABD Dolarıyla kapamıştır. (bkz. <http://www.tcmb.gov.tr>)

Merkez bankası başkanlarının söylemleri, her ülkede olduğu gibi bizim ülkemizde de ciddiye alınır ve alınmalıdır. Buna göre sözleşmelerini yapan ve yeni pozisyon alan girişimcilerin gördüğü zarardan dolayı hem kendileri hem de dış ticaretimiz olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Bu açıklama çerçevesinde pozisyonlarını revize eden

yatırımcıların, gördüğü zarar kendileri kadar ülkemiz ekonomisini ve dış ticaretimizi de olumsuz yönde etkilemiştir.

Sonuç

Küresel yönetimin günümüzde önemli ve vazgeçilmez bir olgu haline gelmesi, iş dünyasında, iş etiği ile kurumsal yönetim ilkelerinin birlikte yorumlanmasını gerekli kılmıştır. Uzak Doğu'da başlayıp, bütün dünyayı etkisi altına alan finansal kriz ve Amerika'da, Avrupa yaşanan uluslararası şirketlerdeki skandallar güvenilir bir kurumsal yönetim organının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Küresel ticaretin etkisiyle uluslararası sermaye hareketlerinin güvenilir ülkelere ve sektörlere doğru hızlı biçimde yer değiştirmesi, kurumsal yönetim ilkelerinin ve işletme etiğinin uygulama etkinliğini artırmıştır.

Değişen bölgesel trendler ve küreselleşen rekabet koşulları, dünya ticaretindeki belirsizlik ve risk unsurunda arttırarak, kurumsal şirketlerin değişen ve gelişen bu yenedünya düzeni içerisindeki koşullara uyum sağlama ve baskıcı rekabete karşı önlemler almak gibi yeniliklere gitme ihtiyacı içine girmeyi gerekli kılmıştır.

Hissedarların doğru ve güvenilir mali raporlarla bilgilendirilmesi, şeffaflığın ve hissedarlar arasında ayırım yapılmaksızın eşit muamelenin sağlanması, güvenilir, kurumsal yönetimlerin temel görevleri arasında kabul görmektedir.

Yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin yanı sıra özellikle profesyonel yöneticilerin liyakatlı, güvenilir kişilerden oluşmasına dünyada yaşanan şirket skandallarının nedenleri analiz edildiğinde özen gösterilmesi gereken en önemli konuların başında geldiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Ülke ekonomilerinin büyümesi, üretime dayalı ihracata yönelik gelişmelerle mümkün olacağından, burada özellikle dış ticaretle uğraşan uluslararası ticari piyasada itibarı yüksek, güvenilir kurumsal şirketlere ihtiyaç duyulacağı bir gerekliliktir. Bu husus kurumsal yönetim ilkelerinin ve işletme etiğinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda; kurumsal yönetim ilkeleri ve işletme etiğinin uygulamalarının eksiksiz sürdürülebilirliği hissedarları bilgilendiren raporların doğruluk ve şeffaflık içinde yapılması yönetenlerin ve karar alıcıların korunmasına yönelik katkı sağlayacağı gibi kontrol gücü vereceği de açıktır.

Kaynaklar

Kitap Kaynakları:

- Bayram, A.K., (2009), **Sosyal Bilim, Etik ve Yöntem**, Liberte Yayınları, Ekim, Ankara.
- Kula, V., (2006), **Kurumsal Yönetim**, Papatya Yayıncılık, Mayıs, İstanbul.
- Marangoz, M., (2013), **Girişimcilik**, Beta Basım, Eylül, İstanbul.
- Öztürk N., (2009), **Dış Ticaret**, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Sabuncuoğlu, Z., (2011), **İşletme Etiği**, Beta Basım A.Ş., Nisan, İstanbul.
- Seyidoğlu H., **Uluslararası Finans**, Güzem Yayınları, 1994, İstanbul.
- T.C. Ulaştırma Bakanlığı, **Ulaşan ve Erişen Türkiye**, Kasım 2009, Ankara.
- Ulucan Özkul F., Zehra Almalı Özdemir Z., (2010), **İşletmelerde Hile Riski**, Beta Yayınları, Nisan, İstanbul.
- Ural, T., (2003), **İşletme Etiği ve Pazarlama Etiği**, Şubat, İstanbul.

İnternet Kaynakları:

- (Çevrimiçi), <http://www.tcmb.gov.tr> (11.07. 2014)
- (Çevrimiçi),<http://www.yenittk.com/tr/guncel-yayinlar-raporlar-oecd-kurumsal-yonetim-ilkeleri.html> (13.07.2014)
- (Çevrimiçi),<http://www.mahfiertilmez.com/2012/12/fedin-tahvil-alm-program.html>, (13.07.2014)
- (Çevrimiçi), <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/25394936.asp> (13.07.2014)